

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Verbod Bandidos MC Holland houdt niet automatisch verbod van de lokale Nederlandse chapters in
Nijland, J.

Citation

Nijland, J. (2021). Verbod Bandidos MC Holland houdt niet automatisch verbod van de lokale Nederlandse chapters in. *Juridische Berichten Voor Het Notariaat*, 2021(2), 10-12. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3275574>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3275574>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

6. Verbod Bandidos MC Holland houdt niet automatisch verbod van de lokale Nederlandse *chapters* in

J. NIJLAND

Ontbindingsverzoek Bandidos Motorcycle Club Holland toegewezen; voor lokale afdelingen met rechtspersoonlijkheid is afzonderlijk verzoek vereist. Wat zijn de kenmerken van een informele vereniging en een afdeling van een (hoofd)vereniging?

1. Inleiding

Het net rond de zogenoemde Outlaw Motorgangs (OMGs) lijkt zich steeds verder te sluiten. In 2012 startte het OM met een integrale aanpak in de strijd tegen deze criminele motorclubs. Na enkele minder succesvolle pogingen lijkt het OM met deze aanpak inmiddels steeds meer terrein te winnen. Zo volgt in 2017 de verbodenverklaring en ontbinding van Bandidos Motorcycle Club Holland (hierna: Bandidos MC Holland of BMC, over deze procedure in cassatie handelt deze bijdrage) en zijn in 2018 en 2019 ook andere – als informele vereniging georganiseerde – motorclubs op basis van art. 2:20 lid 1 BW verboden en ontbonden. Denk aan de ontbinding van Catervarius Netherlands en zeer recentelijk (HR 13 november 2020 ECLI:NL:HR:2020:1789) het in stand laten door de Hoge Raad van de beschikking van het Hof Den Haag, waarbij het verzoek tot ontbinding van Satudarah Motorcycle Club werd toegewezen (art. 81 RO). En nog recenter bekrachtigt Hof Arnhem-Leeuwarden (Hof Arnhem-Leeuwarden 15 december 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:10406) de verbodenverklaring en ontbinding van de informele vereniging Hells Angels Motorcycle Club Holland (HAMC Holland, de organisatie van de Hells Angels in Nederland) en op diezelfde dag (Hof Arnhem-Leeuwarden 15 december 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:10385) de handhaving van de door de rechtbank uitgesproken verbodenverklaring en de ontbinding van No Surrender, inclusief haar *chapters*.

In deze bijdrage staat centraal het arrest van de Hoge Raad van 24 april 2020 (HR 24 april 2020, ECLI:NL:HR:2020:797), op grond waarvan het ontbindingsverzoek van de Bandidos MC Holland toegewezen werd. Enkele punten uit deze beschikking doen wel af aan het succes van het OM ten aanzien van de ontbinding van motorclubs. Het betreft dan in het bijzonder de beperkte reikwijdte ten aanzien van de internationale overkoepelende organisaties enerzijds en de gevolgen van de verbo-

denverklaringen met betrekking tot lokale afdelingen met eigen rechtspersoonlijkheid anderzijds. Bij dat laatste punt wordt hieronder naar aanleiding van die beschikking in het bijzonder stilgestaan.

2. Ontbinding Bandidos MC Holland en BMC Internationaal

Op 18 december 2018 oordeelt Hof Arnhem-Leeuwarden over twee verzoeken van het OM. Het eerste verzoek ziet op het verbieden en ontbinden van Bandidos MC Holland wegens handelen in strijd met de openbare orde. Dit verzoek wordt door het hof toegewezen en deze beslissing wordt in cassatie ook niet bestreden.

Het tweede verzoek betreft de verklaring dat het doel of de werkzaamheid van de buitenlandse corporatie Bandidos MC Internationaal (BMC Internationaal) in strijd is met de openbare orde, waardoor degenen die betrokken zijn bij BMC Internationaal een strafbaar feit plegen. Dit verzoek van het OM is door het hof afgewezen. Het OM is hierop in cassatie gegaan.

In de voorliggende cassatieprocedure zijn in de kern nog twee vragen aan de orde. Ten eerste wordt de vraag gesteld ‘of BMC Internationaal kan worden aangemerkt als een wereldwijde motorclub die als een zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten optreedt, en daarmee als een corporatie in de zin van art. 10:122 BW’, zie r.o. 3.1. De Hoge Raad overweegt dat hoewel het begrip in beginsel ruim moet worden uitgelegd, ‘het hof niet te hoge of onjuiste eisen gesteld [heeft] aan het zijn van een corporatie’ (zie r.o. 3.2.8.). De conclusie is dat BMC Internationaal niet kan worden aangemerkt als een corporatie, en dat derhalve het verzoek zoals bedoeld in art. 10:122 BW terecht door het hof niet is gehonoreerd.

De tweede vraag in cassatie is of het verbod van Bandidos MC Holland tot gevolg heeft dat ook de lokale Nederlandse *chapters* van die vereniging verboden zijn.

3. Afdelingen met rechtspersoonlijkheid niet automatisch verboden?

Alvorens toe te komen aan de vraag of het verbod en de ontbinding van Bandidos MC Holland (de hoofdvereniging) tot gevolg heeft dat hierdoor ook de lokale Nederlandse *chapters* kunnen worden beëindigd, bespreekt de Hoge Raad de kenmerken van de in art. 2:26 BW e.v. geregelde vereniging. De Hoge Raad gaat uitdrukkelijk in op de informele vereniging aangezien, zoals de A-G reeds concludeerde, OMGs zich niet (meer) organiseren in ‘formele’ bij notariële akte opgerichte rechtspersonen, zoals een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid, of een stichting.

3.1 Informele vereniging

Met betrekking tot de informele vereniging overweegt de Hoge Raad als volgt:

‘Als een vereniging niet beschikt over statuten die in een notariële akte zijn opgenomen, is sprake van een vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid, ook wel informele vereniging genoemd. Uit art. 2:26 lid 1 BW en de toelichting daarop volgt dat voor het zijn van een informele vereniging is vereist dat er een zelfstandig lichaam is dat als zodanig deelneemt aan het rechtsverkeer, dat leden heeft en dat gericht is op een bepaald doel’, zie r.o. 3.4.1.

Hiertoe moet enig organisatorisch verband aanwezig zijn, en of ‘daarvan in een concreet geval sprake is, hangt af van de omstandigheden van het geval. Dergelijke omstandigheden kunnen zijn dat er min of meer vaste regels of gebruiken zijn, dat een of meer leden coördinerende taken vervullen ten behoeve van het zelfstandige lichaam, dat er ledeninspraak is, dat gelden worden ingezameld of contributie wordt geheven, dat een bankrekening wordt aangehouden op naam van het zelfstandige lichaam of dat er een gemeenschappelijke kas is’.

Daarbij wordt opgemerkt dat uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat aan het bestaan van een informele vereniging niet te zware eisen moeten worden gesteld. Zie bovendien A-G Vlas die in zijn conclusie (zie r.o. 3.35) stelt dat ‘met het oog op de toepassing en het doel van art. 2:20 BW niet te strenge eisen moeten worden gesteld aan het bestaan van een informele vereniging. Het doel van art. 2:20 BW is met een ruime uitleg van het begrip “informele vereniging” gediend.’ Dit is logisch omdat met de bepaling immers wordt beoogd een halt toe te roepen aan rechtspersonen waarvan de werkzaamheid in strijd is met de openbare orde.

3.2 Afdelingen

Vervolgens besteedt de Hoge Raad aandacht aan de afdelingen, de zogenoemde ‘*chapters*’, bij de motorclub. Voor zover daarover in de literatuur nog onzekerheid bestond, maakt de Hoge Raad duidelijk dat zowel ‘een formele als een informele vereniging afdelingen [kan] hebben waarbinnen leden van de vereniging bijvoorbeeld geografisch of

functioneel zijn ingedeeld. Voor het antwoord op de vraag of een vereniging afdelingen heeft, komt onder meer betekenis toe aan de statuten of reglementen van die vereniging.’ Vervolgens wordt in r.o. 3.4.2. het overigens in de literatuur niet betwiste punt gemaakt, dat een afdeling van een vereniging ook zelf rechtspersoonlijkheid kan hebben. Na de gegeven uiteenzetting wordt de vraag beantwoord of, indien de (hoofd)vereniging op voet van art. 2:20 lid 1 BW wordt verboden, dat verbod zich ook uitstrekt tot de afdelingen hiervan, die zelf als rechtspersoon moeten worden aangemerkt. Hier geeft de Hoge Raad een ontkennend antwoord. Als reden hiervoor wijst de Hoge Raad op de in de Grondwet en het EVRM gewaarborgde vrijheid van vereniging en vrijheid van meningsuiting: ‘Met de toewijzing van een op de voet van art. 2:20 lid 1 BW gedaan verzoek wordt immers een ernstige inbreuk gemaakt op deze vrijheden, waaraan slechts in het uiterste geval mag worden toegekomen. Dit betekent dat art. 2:20 lid 1 BW strikt moet worden uitgelegd.’ En ter verdere duiding vervolgt de Hoge Raad, in r.o. 3.4.3:

‘Art. 2:20 lid 1 BW, dat uitdrukkelijk bepaalt dat “een rechtspersoon waarvan de werkzaamheid in strijd is met de openbare orde” op verzoek van het OM verboden wordt verklaard en wordt ontbonden, dient daarom aldus te worden uitgelegd dat toewijzing van dat verzoek tot gevolg heeft dat *uitsluitend de rechtspersoon ten aanzien van wie het verzoek is gedaan* [cursivering van de auteur], verboden wordt verklaard en wordt ontbonden.’

De redenering van de Hoge Raad bemoeilijkt de strijd van het OM doordat een afzonderlijk ontbindingsverzoek voor iedere afdeling nodig zal zijn om deze desgewenst verboden te laten verklaren en te laten ontbinden.

Als doekje voor het bloeden overweegt de Hoge Raad nog wel dat dit onverlet laat ‘dat het een andere rechtspersoon – waaronder begrepen de afdeling die zelf als rechtspersoon moet worden aangemerkt – niet vrijstaat om de werkzaamheid van de verboden rechtspersoon voort te zetten’, zie r.o. 3.4.4.

Interessant is dat de Hoge Raad voorbij gaat aan het argument van A-G Vlas, die concludeerde dat voor het bestempelen van een afdeling van een vereniging als informele vereniging een extra toets zou moeten gelden. Hij somt in r.o. 3.47 van zijn conclusie de criteria van een informele vereniging op. Er moet sprake zijn van (i) een ledenbestand, (ii) een organisatorisch bestand gericht op een bepaald doel en (iii) het als eenheid deelnemen aan het rechtsverkeer. Volgens hem gelden deze drie vereisten in beginsel ook voor de vraag of een afdeling kwalificeert als informele vereniging. Voor het aannemen van eigen rechtspersoonlijkheid van de afdeling geldt volgens hem, onder verwijzing naar Overes, Van der Ploeg & Van Veen, *Van vereniging en stichting, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij*, 2019, p. 342, onder andere nog de aanvullende eis dat ‘de afdeling zelf kan beslissen over de toelating van leden en de beëindiging van het lidmaatschap’.

Volgens A-G Vlas hebben de *chapters* van Bandidos MC Holland aldus géén eigen rechtspersoonlijkheid, omdat op basis van de door rechtbank en hof vastgestelde feiten de

chapters niet zelf kunnen beslissen omtrent toelating van leden en beëindiging van het lidmaatschap: daarover heeft het bestuur van Bandidos MC Holland de zeggenschap. Derhalve zouden de plaatselijke *chapters* in Nederland *geen* eigen rechtspersoonlijkheid bezitten, en derhalve wel onder de reikwijdte vallen van de verbodenverklaring op grond van art. 2:20 lid 1 BW.

De Hoge Raad overweegt echter dat ‘het in overwegende mate onafhankelijk functioneren van de afdeling ten opzichte van de vereniging niet geldt als een vereiste voor rechtspersoonlijkheid’ en wil daarmee niet weten van een extra vereiste: ‘Het hof heeft geoordeeld dat de lokale Nederlandse chapters zijn aan te merken als informele verenigingen. Het heeft daartoe – na te hebben overwogen dat zowel de lokale chapters als hun leden (tevens) lid zijn van B[andidos]MC Holland – redengevend geacht dat de lokale chapters zelf een bestendige organisatie met leden vormen, beschikken over een eigen bestuur, een eigen naam, eigen leden, eigen vergaderingen, een eigen contributieverplichting en eigen onderscheidingstekens op de kleding en zich naar buiten toe als zelfstandige eenheid presenteren. Dit oordeel van het hof is feitelijk, en voldoende begrijpelijk gemotiveerd. Daarom faalt ook de hierop gerichte motiveringsklacht’, zie r.o. 3.6.2. De uitspraak betekent dan dus ook dat afdelingen *zonder* rechtspersoonlijkheid wel automatisch verboden zijn en ontbonden worden.

4. Voor het notariaat

Voor het notariaat lijkt deze uitspraak op het eerste gezicht wellicht minder relevant. Voor de oprichting van een informele vereniging is immers geen tussenkomst van de notaris

vereist. Wel is het goed om als notaris te beseffen dat de eisen die worden gesteld aan het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid van een afdeling van een formele, wel bij de notaris opgerichte, vereniging, niet zo strikt zijn als in de literatuur wel werd aangenomen. Onbedoeld kan derhalve de situatie ontstaan dat een afdeling, wanneer deze voldoet aan de door A-G Vlas genoemde drie vereisten, een informele vereniging blijkt te zijn.

Interessant in dit kader is te noemen dat op grond van het wetsvoorstel Wet bestuurlijk verbod ondermijnende organisaties, de minister een rechtspersoon en ieder ander als zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten tredend lichaam of samenwerkingsverband bij beschikking kan verbieden, als de werkzaamheid ervan een cultuur van wetteloosheid creëert, een ernstige aantasting vormt van de Nederlandse rechtsorde en de Nederlandse samenleving kan ontwrichten (*Kamerstukken I 2020/21, 35079, A 1* gewijzigd voorstel van wet). Overigens is het nog maar zeer de vraag of met het voorstel de afdelingen met rechtspersoonlijkheid wel onder het verbod van de hoofdvereniging vallen, getuige ook de vragen van enkele Kamerleden die in het voorlopig verslag van 30 oktober 2020 werden opgetekend. Zij vragen of dit verbod bij organisaties met lokale *chapters* alleen de landelijke rechtspersoon of ook deze lokale *chapters* omvat. Indien dat laatste het geval is, vragen zij of het ook denkbaar is dat alleen bepaalde lokale afdelingen worden verboden (*Kamerstukken I 2020/21, 35079, B 8*).

Over de auteur

J. Nijland

Universitair docent verbonden aan de afdeling Ondernemingsrecht, Universiteit Leiden.